

2016-06-20

Till: Kulturdepartementet, Enheten för demokrati och det civila samhället

Angående: Remissvar SOU 2016:10.

Från: Tankesmedjan Global Utmaning

I betänkandet *EU på hemmaplan* utreds och ges förslag på hur den demokratiska delaktigheten i Europa kan förstärkas. Utredningen är genomarbetad och lyfter fram flera goda förslag på hur kunskapen om EU kan ökas och fördjupas och hur den demokratiska legitimiteten kan stärkas. Tankesmedjan Global Utmaning vill i sitt remissvar fokusera på civilsamhällets roll.

I kapitel 5 "Bättre information om EU" beskrivs i 5.6 myndigheternas roll och ansvar för EU-information. Utredningen föreslår "För myndigheter som har EU-relaterade arbetsuppgifter ska regering i regleringsbrev förtydliga ansvaret att informera om EU-arbete. Regeringskansliet ska ta fram en handledning som stöd för denna informationsverksamhet".

Tankesmedjan Global Utmaning vill fördjupa denna rekommendation genom att vidga perspektivet bortom information till att stimulera till dialog och diskussion om EU-arbetet och formandet av Europapolitiken. I synnerhet bör Myndigheten för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor ges ett utökat uppdrag till att stimulera civilsamhällets roll i och för Europadebatten, och därmed kunskapen om EU.

I korthet visar utredningen på hur Sverige har slutat behandla EU-politiken som en separat fråga, vilket är bra. Men samtidigt har inte Europapolitiken integrerats i existerande politiska processer. Därav bedrivs EU-politiken som en separat företeelse vilket ger tjänstemän större tolkningsföreträde, vilket i sin tur har betydelse för processens demokratiska legitimitet. Det är uppenbart att det krävs ett omfattande kunskaps- och fördjupningsarbete inom alla delar av samhället kring hur Europapolitiken utformas och bedrivs. Utan process-kunskap är det svårt för medborgare, intresseorganisationer och civilsamhälle att nyttja sin demokratiska rätt att påverka politikens utformande. Utan möjlighet till delaktighet skapas inte heller någon legitimitet eller engagemang för den förda politiken.

Inom flertalet politiska områden finns ett starkt civilsamhälle med intresseorganisationer och forskningsinstitut samt tankesmedjor som bedriver ett aktivt policyarbete i kombination med opinionsbildning och folkbildning. Som utredningen konstaterar saknas detta när det gäller EU-politiken och leder därför till ett "andefattigt offentligt samtal". Konsekvensen blir att Europafrågorna i stort sett är frånvarande i den politiska, mediala och samhällsliga debatten, och

även utredningen konstaterar på flertalet ställen att avsaknaden av samhällelig debatt och medial bevakning utgör en viktig förklaring till den låga kunskapsnivån. Global Utmaning menar att en jämförelse med situationen inom andra policyområden kan bidra till att öka förståelsen för varför Europafrågorna genererar ett så lågt intresse. Vi menar att det har en koppling till civilsamhällets utformning och stödet till detsamma.

Utredningen lyfter vikten av att kunskapen integreras inom existerande institutioner och framförallt inom utbildningsväsendet på alla nivåer. Särskilt lyfts SIEPS roll fram som en arena för diskussion kring Europapolitiken, vilket är utomordentligt viktigt och bra. Samtidigt missar utredningen det som den själv poängterar; att Europapolitiken måste diskuteras, förankras och utformas även utanför de särskilda Europaforumen, eftersom Europapolitiken och den nationella politiken är sammanflätade. Global Utmanings slutsats är därför att det är betydelsefullt att de delar av civilsamhället som har en liknande roll som SIEPS men som sysslar med fler och bredare frågeställningar än enbart Europafrågor bör ges stöd och resurser att kunna integrera Europaperspektivet i sin ordinarie verksamhet. Det skulle göra att Europafrågorna vävs samman med andra frågeställningar och andra utgångspunkter. Dessutom skulle fler och bredare målgrupper nås som annars inte kommer i kontakt med EU-politiken. Detta torde vara en nyttig korsbefruktning för såväl Europapolitiken som den nationella och lokala politiken. Forskningsinstitut, tankesmedjor och andra organisationer som sysslar med samhällsdebatt borde således ges utökade möjligheter att söka verksamhetsstöd för att kunna inkludera Europaperspektivet i sin verksamhet.

Vänligen,

Johan Hassel, vd tankesmedjan Global Utmaning

Birgitta Englin, senior rådgivare tankesmedjan Global Utmaning